

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 7410/2021
23.12.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић и Иване Рађеновић, чланова већа, у парници тужиле-противтужене АА из ..., чији је пуномоћник Вања Ковачевић Каназир, адвокат из ..., против туженог-пртивтужиоца ББ из ..., чији је пуномоћник Сандра Сувачар, адвокат из ..., ради вршења родитељског права, одлучујући о ревизији тужиле-противтужене изјављене против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 321/21 од 27.07.2021. године, у седници одржаној 23.12.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиле - противтужене изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 321/21 од 27.07.2021. године.

ОДБИЈА СЕ захтев туженог - противтужиоца за накнаду трошкова одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П2 2087/19 од 14.04.2021. године, ставом првим изреке, разведен је брак између тужиле-противтужене и туженог-противтужиоца закључен у ... матично подручје ... дана 19.07.2015. године, заведен под текућим бројем 124 на основу члана 41. Породичног закона Републике Србије. Ставом другим изреке, заједничко дете парничних странака малолетни ВВ, рођен ...2015. године поверен је на самостално вршење родитељског права оцу ББ, са пребивалиштем малолетног детета на адреси оца. Ставом трећим изреке, обавезана је мајка АА да на име свог дела доприноса за издржавање малолетног ВВ плаћа месечно износ од 8.000,00 динара најкасније до 5-ог у месецу за текући месец почев од 14.04.2021. године као дана пресуђења па убудуће, све док за то постоје законски услови, поштанском уплатницом на име оца ББ као законског заступника. Ставом четвртим изреке, одбијен је противтужбени захтев туженог - противтужиоца од дана подношења противтужбе 22.01.2020. године до дана пресуђења 14.04.2021. године. Ставом петим изреке, одлучено је о одржавању личних контаката између мајке АА и малолетног ВВ, тако што ће се вршити сваки викенд од петка у 18,00 часова до недеље у 18,00 часова, пола летњег периода два пута по 15 дана и 10 дана зимског распуста, наизменично верске и државне празнике, а о начину преузимања и враћања детета родитељи ће се

договорити. Ставом шестим изреке, одбијен је противтужбени захтев туженог - противтужиоца којим је тражено да се мајка са малолетним дететом виђа на предложени начин. Ставом седмим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиље - противтужене којим је тражила да се заједничко дете малолетни ВВ, рођен ...2015. године њој повери на самостално вршење родитељског права и да отац ББ остварује личне односе са малолетним ВВ на следећи начин: сваке друге среде од 16,00 до 18,00 часова, сваког другог викенда од петка у 19,00 часова до недеље у 17,00 часова (на описани начин) и да се обавезе отац ББ да на име доприноса за издржавање малолетног ВВ плаћа месечно износ од 15.000,00 динара почев од дана подношења тужбе па убудуће, док за то постоје законски услови. Ставом осмим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж2 321/21 од 27.07.2021. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба тужиље - противтужене и потврђена пресуда Основног суда у Новом Саду П2 2087/19 од 14.04.2021 године, у побијаном делу којим је тужени - противтужилац као отац детета одређен за родитеља који ће самостално вршити родитељско право над малолетним ВВ (став 2. изреке), у делу којим је обавезана тужиља - противтужена да на име свог дела доприноса за издржавање малолетног ВВ плаћа месечно износ од 8.000,00 динара почев од 14.04.2021. године, док за то постоје законски услови (став 3. изреке), у делу којим је одлучено о одржавању личних односа тужиље - противтужене АА са дететом (став 5. изреке), у делу којим је одбијен тужбени захтев тужиље (став 7. изреке) и у делу којим је одлучено о трошковима поступка (став 8. изреке). Ставом другим изреке, одбијени су захтеви тужиље - противтужене и туженог - противтужиоца за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену, тужиља - противтужена је благовремено изјавила ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужени-противтужилац је поднео одговор на ревизију.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку применом члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр.72/11, 55/14, 87/18 и 18/20) у вези члана 202. Породичног закона, па је нашао да ревизија тужиље-противтужене није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Без утицаја су ревизијски наводи о учињеним битним повредама поступка из члана 374. став 1. ЗПП у поступку пред првостепеним судом јер се ревизија из тог разлога на основу члана 407. став 1. ЗПП не може изјавити.

Према утврђеном чињеничном стању овде парничне странке су закључиле брак 19.07.2015. године у којем је рођен малолетни ВВ ...2015. године. У то време странке су са дететом живееле у породичној кући туженог у ..., а до фактичког прекида брачне заједнице 12.12.2017. године, када је тужиља пријавила туженог полицији за извршено партнерско насиље. Туженом су тада изречене хитне мере забране приласка и контактирања тужиље у трајању 48 часова, а тужиља је напустила заједничко домаћинство и преселила се са дететом код својих родитеља у ... Решењем Основног

суда у Новом Саду Кпп 1654/17 од 11.12.2017. године туженом је продужена хитна мера МУП-а ПУ Нови Сад и наложено да не контактира и не прилази жртви насиља АА од 13.12.2017. године до 12.01.2018 године. Кривична пријава за породично насиље према туженом је одбачена према обавештењу ОЈТ у Новом Саду КТ 599/18 од 18.04.2018 године. Странке су поново успоставиле заједницу живота у јулу 2019. године и ту заједницу прекидају у октобру 2019. године. Од тада тужиља живи у ..., а тужени у ..., а малолетни ВВ проводи пет до седам дана код сваког од родитеља наизменично. Тужиља рођена 1994. године завршила је ... школу и уписала је средњу ... школу, тренутно је незапослена, а издржава се од прихода које остварује повременим радом и помоћи чланова примарне породице. Живи у породичној кући у ... у заједничком домаћинству са родитељима, који су обоје запослени са зарадама од око 40.000,00 динара и има њихову подршку. Тужени је рођен 1986. године, завршио је средњу школу, по занимању је ..., а бави се ..., има регистровану фирму и радионицу за ту врсту послова у дворишту породичне куће. Месечно зарађује око 40.000,00 динара и живи у ... у породичном домаћинству са мајком и сестром које су обе запослене и има подршку мајке око помоћи и старања о малолетном сину. Странке немају обавезу издржавања других лица. Укупне месечне потребе малолетног Сергеја које се односе се на исхрану, одевање, обућу и друге потребе за дете предшколског узраста од шест година су укупно у висини од 20.000,00 динара.

Према извештају Центра за социјални рад Града Новог Сада од 11.03.2020 године и допуне од 26.08.2020 године, оба родитеља поседују општу подобност за вршење родитељског права и у односу на малолетно дете показују заинтересованост и мотивацију да брину о њему, те да су у могућности да одговоре на све потребе детета. Непосредном опсервацијом органа старатељства кроз теренске посете родитељских домаћинства, утврђено је да је малолетни син странака једнако привржен и мајци и оцу. Странке услед лоше комуникације нису постигле договор о вршењу родитељског права и предложен је модел виђења детета са родитељем који не врши родитељско право.

На основу судско психијатријског налаза и мишљења вештака, процењено је да тужени показује већу самосталност и зрелост у односу на тужиљу, да се за разлику од тужиље у родитељском функционисању примарно ослања на своје снаге, да тужиља није самостална као тужени, већ се ослања на примарну породицу од које и материјално зависи. Тужиља има лошију самопроцену и превисоке нивое самозахтева које не може да испуни, па је пасивнија и неодлучнија од туженог. Цењено је и то да на узрасту детета од шест година, почиње његова постепена идентификација са истородним родитељем, да је отац способан да подмири све потребе детета, да се активно ангажује да дете подстакне на даљи развој, одваја време које квалитетно проводи са дететом у игри и другим активностима, што исто одговара потребама детета на том узрасту. Према налазу вештака странке су подобне за самостално вршење родитељског права. Имајући у виду развојне потребе детета и то биолошко физичке, емотивне, психолошке и социјалне, потреба за игром и активностима које су неопходне за даљи развој детета, мишљење вештака је да је отац подобнији за вршење родитељског права и да је у најбољем интересу малолетног детета да настави да живи са оцем и редовно виђа мајку.

Код овако утврђеног чињеничног стања, правилно су нижестепени судови применили материјално право када су туженом доделили самостално вршење

родитељског права над заједничким малолетним дететом парничних странака и уредили начин одржавања личних односа малолетног детета и тужиље, а тужиљу обавезали да доприноси издржавању детета у досуђеном износу.

Нису основани ревизијски наводи којима се побија одлука о самосталном вршењу родитељског права.

Одредбом члана 3. став 1. Конвенције о праву детета, прописано је да у свим активностима које се тичу деце од примарног значаја су интереси детета, без обзира на то да ли га спроводе јавне или приватне институције за социјалну заштиту, судови, административни органи или законодавна тела. У смилу одредбе члана 6. став 1. Породичног закона свако је дужан да се руководи најбољим интересом детета у свим активностима које се тичу детета. Дужност суда да се у спору за заштиту права детета и у спору за вршење, односно лишење родитељског права, руководи најбољим интересом детета, прописана је одредбом члана 266. став 1. истог закона. Пре него што донесе одлуку о вршењу, односно лишењу родитељског права у смислу члана 270. тог закона, суд је дужан да затражи налаз и стручно мишљење од органа старатељства, породичног саветовалишта или друге установе специјализоване за посредовање у породичним односима.

Породични закон у одредби члана 67. прописује да је родитељско право изведено из дужности родитеља и постоји само у мери која је потребна за заштиту личности, права и интереса детета. Садржина родитељског права које се састоји од дужности и старању о детету, чувања и подизања, васпитања и образовања, заступања и издржавања детета, као и управљања и располагања његовом имовином, регулисана је одредбом члана 68. - 74. Породичног закона, а суштина свих дужности и права родитеља је добробит и најбољи интерес детета.

Сагласно наведеном, најбољи интерес детета је правни стандард који се цени према околностима сваког конкретног случаја, а елементи за процену су између осталог, узраст и пол детета, жеље и осећања детета обзиром на узраст и зрелост, потребе детета и то: васпитне, затим потребе становања, исхране, одевања, здравствене бриге и друго, као и способност родитеља да задовољи утврђене потребе.

По оцени Врховног касационог суда, одлука нижестепених судови да тужени-противтужилац самостално врши родитељско право донета је на основу одредбе члана 77. става 3. Породичног закона, а након мишљења органа старатељства и обављеног вештачења од стране судских вештака за област психологије и психијатрије у погледу родитељских капацитета и потенцијала за вршење родитељског права и дужности, правилно ценећи елементе за процену најбољег интереса детета.

У конкретном случају, по мишљењу вештака из области психологије и психијатрије у најбољем интересу малолетног ВВ је да настави животну организацију у домаћинству оца који показује већу самосталност и зрелост у извршавању родитељских обавеза и заинтересованост за добробит детета, те да се у родитељском функционисању примарно ослања на своје снаге. Један од значајних чинилаца када је реч о поверавању детета једном од родитеља је то што тужени има пуну родитељску компетенцију да задовољи утврђене развојне потребе детета предшколског узраста,

што ће малолетном детету омогућити услове за развој, учење и истраживање, чиме је задовољен најбољи интерес малолетног детета, како то правилно закључују нижестепени судови.

Ревизијом се неосновано оспорава оцена најбољег интереса детета и да је суд требало да одреди вештачење у погледу привржености детета родитељима понаособ. Побијана пресуда заснована је на оцени доказа, правилном применом одредбе члана 8. Закона о парничном поступку којом је прописано да суд одлучује по свом уверењу, на основу савесне и брижљиве оцене сваког доказа засебно, свих доказа као целине и на основу резултата целокупног поступка које ће чињенице да узме као доказане. Наводима ревизије не доводи у сумњу правилност побијане одлуке, будући да је другостепени суд приликом доношења одлуке у оцени најбољег интереса детета користио чињенице које су утврђене о приликама оба родитеља, срединске услове и нивое подршке које родитељи пружају детету, потребне за његов правилан развој, као и мишљење дато у психијатријском вештачењу који је проценио да тужени тренутно има бољу способност да задовољи потребе детета. Такође, налазом вештака, није компромитована родитељска подобност мајке и овим се не доводи у питање приврженост мајке детету (будући да из налаза произилази да су оба родитеља мотивисана за вршење родитељског права над малолетним ВВ), већ је одлука о поверавању заснована на околностима конкретног случаја и најбољем интересу детета.

Наводи ревизије да није прибављено мишљење малолетног сина парничних странака у току поступка у складу са чланом 65. Породичног закона нису основани, обзиром да малолетно дете нема навршених десет година живота, а од када би могло да слободно изрази своје мишљење. Стога, Врховни касациони суд налази да је правилан закључак нижестепених судова да је у најбољем интересу малолетног детета да се повери на самостално вршење родитељског права оцу.

Неосновани су ревизијски наводи тужиље којим се оспорава правилност другостепене одлуке о начину одржавања личних односа са малолетним дететом. Наиме, побијаном одлуком је правилном применом чланова 6., 61. и 266. став 1. Породичног закона уређен начин одржавања контакта тужиље са малолетним сином, који модел омогућава одржавање и даље развијање адекватних личних односа између малолетног детета и мајке, посебно имајући у виду узраст, пол, здравствено стање, емоционалне и развојне потребе детета. У конкретном случају, водећи рачуна управо о добробити малолетног детета странака и његовом најбољем интересу одређен је широк модел одржавања личних односа детета са мајком, који омогућава развијање блиског и емотивног односа мајке и детета, несумњиво потребног за правилан психофизички развој детета и у исто време ће обезбедити тужиљи да учествује у чувању, подизању и васпитавању малолетног детета и да одлучује о питањима која битно утичу на његов живот. Најбољи интерес детета је увек приоритетан када се одлучује о заштити права и интереса детета и цени се према околностима сваког конкретног случаја што су нижестепени судови правилно учинили, а све применом члана 270. Породичног закона услед чега су неосновани наводи ревизије о погрешној примени материјалног права.

Судови су правилно применили материјално право када су обавезали тужиљу да доприноси издржавању малолетног детета у висини досуђеног износа, на основу члана 154. став 1. у вези члана 160. до 162. Породичног закона. Приликом одређивања висине издржавања цењене су потребе малолетног детета и могућност сваког од родитеља,

при чему је суд водио рачуна о минималној суми издржавања. Утврђеним доприносом за издржавање уз допринос оца, који брине и стара се о малолетном детету, потребе малолетног детета ће на адекватан начин бити задовољене.

На основу изнетог, применом одредбе члана 414. став 1. Закона о парничном поступку одлучено је као у ставу првом изреке.

Применом члана 165. става 1. у вези члана 154. ЗПП, Врховни касациони суд је одбио захтев туженог за накнаду трошкова одговора на ревизију, јер то нису трошкови потребни за вођење ове парнице.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић